

transiit Massiliam ibique duo instituit monasteria, unum virorum et alterum virginum. Rogante S. Castore, episcopo Vapicensi, scripsit ea quæ a monachis in Oriente didicerat, in Institutionibus monasticis. Scripsit etiam Collationes Patrum deserti, gallice *Conférences*: in 13^a collatione docet bonam voluntatem gratiæ non semper tribuendam esse; 3° Faustus, in Britannia natus, primum advocatus, deinde monachus Lirinensis, et postea episcopus Regiensis in Gallia; 4° Gennadius, doctus presbyter Massiliensis.

Quoniam Semipelagiani frequentiores erant Massiliæ aut in regione Massiliensi, vocati sunt Massilienses, eorumque error dictus est hæresis presbyterorum Massiliensium.

S. Prosper et Hilarius, ab Hilario Arelatensi diversus, ambo Galli et probabilius laici, S. Augustinum contra Semipelagianos nascentes defenderunt in Gallia, S. Doctorem de seminibus erroris prodeuntibus epistola communi monuerunt, petierunt Romam, et novam hæresim denuntiaverunt summo Pontifici Cœlestino I, qui episcopis Galliæ contra presbyteros Massilienses scripsit. S. Aug., licet senio confectus, duos adversus eos composuit libros, unum de Prædestinatione sanctorum, et alterum de Dono Perseverantiæ. S. Fulgentius, episcopus Ruspensis in Africa, eosdem confutavit: denique synodus Arausicana II, anno 529 sub Felice IV celebrata, a Bonifacio II approbata et in orbe christiano percelebris, errores Semipelagianorum, in viginti quinque canonibus ex scriptis S. Aug. decerpatis, condemnavit, tota silentio suo comprobante Ecclesia, sicque res finita est.

CAPUT SECUNDUM.

DE IIS QUIERRAVERUNT NIMIS GRATIÆ TRIBUENTES.

Numerantur Prædestinatiani, Wiclefistæ, Lutherani, Calvinistæ, Baianistæ et Jansenistæ.

ARTICULUS PRIMUS.

DE PRÆDESTINATIANIS.

Quidam necessitatem et efficacitatem gratiæ adversus Pelagianos et Semipelagianos nimis extollentes, in oppositum errorem inciderunt, dixeruntque 1° Deum, absoluto decreto, ante prævisa opera, homines ad vitam vel ad mortem æternam prædestinare; 2° solos prædestinatos salvos fieri velle; 3° pro solis prædestinatis Christum mortuum esse; 4° liberum hominis arbitrium in præsenti statu penitus extinctum esse; 5° sacramenta nihil prodesse, id est, gratiam non conferre, nec peccata remittere iis qui ad vitam æternam non sunt prædestinati. Quidam Lucidus presbyter hos in fine quinti sæculi docuit errores, ut constat ex epistola Fausti, episcopi Regiensis, eum refellentis, ex retractatione ipsius Lucidi in concilio Arelatensi, circa annum 476 celebrato. Falsum est ergo Prædestinatianismus merum esse figmentum a Pelagianis vel Semipelagianis in odium S. Aug. excogitatum, ut volebant Janseniani.

In nono sæculo exortus est *Gotescale*, filius comitis Saxoniæ, monachus Orbacensis, in dieceesi Suessionensi. Sacerdos sine proprii episcopi licentia ab alieno ordinatus est; adiit Romam devotionis vel inquietudinis causa, itinera suscepit per diversas regiones, et ab episcopo Veronensi in Italia, Rabano, archiepiscopo Moguntino, anno 848, delatus tanquam errores circa prædestinationem docens, convictus est; ad Hincmarum, archiepiscopum Rhemensem, ipsius metropolitanum, missus, examinatus est in synodo Carisiaca I, anno 849. Iterum damnatus velut hæreticus obstinatus, virgis cæsus est, juxta regulam sancti Benedicti, et in ergastulo monasterii Altivillarensis reclusus, e carcere duas edidit profesiones fidei callidas, in quibus errores suos adeo occultabat ut plurimi, eum credentes innocentem, Hincmarum nimiæ severitatis accusaverunt, et magna exorta est dissensio etiam inter episcopos, qui tandem sibi consense-

runt anno 860 in concilio Tullensi, atque definierunt, 1º existere prædestinationem pro electis; 2º liberum arbitrium non esse extinctum, sed tamen læsum et gratia indigere; 3º Deum velle salutem omnium hominum, et 4º Christum mortuum esse pro omnibus hominibus.

Interea *Gotescale*, gravi morbo in carcere correptus, professioni fidei a monachis Altivillarensibus jussu Hincmaris sibi exhibitæ subscribere noluit, sicque obiit sacramentis Ecclesiæ et sepultura christiana privatus.

Nomen hujus novatoris oblivioni traditum mansit ignoratum per octingentos annos, usque ad Usserium, calvinistam, et Jansenium qui contenderunt illum fuisse miserum, ab Hincmaro injuste vexatum, neutiquam vero hæresi infectum. Hinc nata est controversia inter ipsos catholicos an *Gotescale*, erroribus Prædestinatiorum fuerit addictus, nec ne. Persona ejus stricte defendi potest absque ulla fidei læsione, ut constat exemplo Prudentii, Trecensis episcopi, Lupi, Ferrarensis abbatis, Ratramni, Corbeiensis monachi, auctoris duorum librorum, de Temenda veritate, et de Tribus epistolis, sub nomine Ecclesiæ Lugdunensis falso inscriptorum, et aliorum qui, licet catholici, arbitrati sunt illum ab erroribus Prædestinatiorum immunem: ut certum tamen habetur illum reipsa fuisse hæreticum, idque probatur 1º testimonio Rabani, Hincmaris aliorumque episcoporum qui eum stricto examini subjectum invenerunt reum et damnaverunt; 2º definitionibus conciliorum adversus illum celebratorum: septem numerantur, et in tribus saltem declaratur hæreticus; 3º consensu fere omnium theologorum.

ARTICULUS SECUNDUS.

DE ERRORIBUS WICLEFI.

Wiclefus, natione Anglus, sacerdos, doctor Oxoniensis, theologiae professor, deinde parochus et anno 1384 defunctus, a regimine collegii Cantuariensis auctoritate

archiepiscopi, postea summi Pontificis ejectus, debacchatus est præ ira, et innumeras docuit hæreses, inter quas sequentes: 1º omnia ipsumque Deum fato esse subiecta; 2º omnes actus Dei, tum internos, tum externos, esse necessarios, et tamen liberos, quia Deus voluntarie eos facit, et aliter facheret si vellet, quamvis aliter velle non possit; 3º eo sensu tantum hominem esse liberum; 4º alios ad vitam æternam et ad bona opéra, alios vero ad damnationem et ad peccata prædestinari: omnes tamen hæc libere faciunt, quia volunt, et aliter facerent si vellent, quamvis velle non possint.

Varii Wiclefi errores damnati sunt a Gregorio XI, in pluribus conciliis particularibus, et tandem in generali Constantiensi, anno 1415.

ARTICULUS TERTIUS.

DE LUTHERANIS ET CALVINISTIS.

Martinus Lutherus, anno 1483 natus in Saxonia, monachus ordinis Eremitarum S. Augustini et sacerdos, cœpit dogmatizare anno 1517; et Joannes Calvinus, Novioduni anno 1509 natus, erroribus ejus adhæsit et novos eis adjectit. Ambo enormiter erraverunt circa liberum arbitrium, gratiam et prædestinationem.

1º Circa liberum arbitrium, docuerunt 1º hominem primitus non liberum, juxta Lutheram; liberum, licet ad peccatum destinatum, secundum Calvinum, per Adami lapsum, a justitia excidisse, imaginem Dei in ipso impressam amisisse, ipsiusque naturam, essentialiter vitiatam, omnem libertatem electionis perdidisse; 2º suum peccatum cum natura essentialiter vitiata ac libertate destituta ad posteros transmisso; 3º animam essentialiter vitiatam nullam ex se producere posse actionem quæ per se non sit mala. Hinc concludebant liberum arbitrium esse duntaxat figmentum ac titulum sine re. Fatebatur Calvinus omnes scriptores ecclesiasticos sibi ipsi circa libertatis existentiam contrarios esse,

excepto S. Augustino, quem gloriabatur esse suum, l. 3 de lib. Arbit., cap. 3.

2º *Quoad gratiam*, dixerunt 1º justitiam in statu innocentiae a natura non fuisse distinctam, et Adamum tam naturaliter Deum cognovisse, ipsi credidisse eumque dilexisse, quam naturale est oculos lucem percipere; 2º Adamum bonum agere potuisse, non tamen sine gratia quam Deus ipsi denegavit; 3º reformationem naturae corruptae solius Dei opus esse, minime vero hominis, etiam gratia præveniente adjuti; 4º virtutes infidelium et optima philosophorum opera, coram Deo impia esse et sacrilega defectu gratiae, et denique quidquid cogitat et perficit homo antequam per fidem reconcilietur, esse maledictum et æterna damnatione dignum; 5º legem Moysis gratia destitutam, hominem magis peccatorem effecisse, et intolerabilem fuisse, quia malum ostendebat, potentiam illud vitandi non conferens.

3º *Circa prædestinationem*, censebant 1º Deum ante creationem decreta ordinasse ut inter homines nascentur qui suo exitio nomen ipsius glorificarent, sicque alios prædestinari ad vitam et alios ad mortem æternam; 2º Christum pro solis electis mortuum esse, orasse et satisfecisse; 3º Deum aliquando permettere ut Evangelium annuntietur iis qui perituri sunt, sed ad eos magis obcæcandos, obdurandos et damnandos; 4º præcepta dare impossibilia, ut habeat occasionem miserandi, vel severitatem suam ostendendi, ipsumque bonum et malum in nobis agere et maximorum facinorum auctorem esse. Fatetur Lutherus, lib. de Servo Arbitr. fol. 455 et 481, se, sicut multos alias, hac doctrina offensum esse: eam nihilominus admittendam judicat.

Alios permultos docuerunt errores circa justificatiōnem, meritum, etc., quos hic referre longius esset: concilium Tridentinum, anno 1545 incepturn et anno 1563 absolutum, eos in sessione sexta et alibi passim censura perstrinxit.

Doctrinis Lutheri et Calvini plus minusve adhærent innumeræ sectæ familiam Protestantium componentes.

Verum multi dogmata eorum ita emollierunt ut nunc potius gratiam tollant quam nimis ei tribuant: negant peccati originalis existentiam, naturæ depravationem, proinde gratiae necessitatem, reprobationem decretam, etc. Vide *la Revue protestante*, t. v, n° d'octobre 1828; *la Symbolique, par Moelher*; *la Symbolique populaire, par Buchman*, etc., etc.

ARTICULUS QUARTUS.

DE BAIANISTIS.

Historia M. Baii.

Michael Baius, in Belgio anno 1515 natus, in Universitate Lovaniensi theologiae doctor anno 1550, et Scripturæ sacrae professor anno sequenti, statim errores spargere cepit. Ruardus Tapper qui magister ejus fuerat, redux e conc. Trid., anno 1552, dolens hos errores advertit eisque pro viribus obstitit. Anno 1560, Fratres Minores Belgii decem et octo propositiones Baii detulerunt Facultati Parisiensi, quæ eas censura notavit. Baius quasdam propositiones sibi imputatas explicavit, et contra censuram scripsit: magna in toto Belgio exstitit contentio. Pius IV silentium utrique parti imposuit. Baius,

amicus ejus Hessels eosdem errores docens, missi sunt anno 1563 a rege catholico ad conc. Trident. tanquam theologi: Baius inde reversus fregit silentium sibi imperatum, quædam opuscula in lucem immittendo. Theologi Lovanienses plurimas propositiones inde extractas miserunt Romam: Pius V, Pii IV successor, eas stricto examini subjectas numero novem et septuaginta solemniter damnavit bulla diei 1 oct. anni 1567, quæ in Facultate Lovaniensi fuit acceptata, non tamen publicata. Baius, ægre ferens se ita fuisse damnatum, scripsit Pontifici, eumque rogavit ut attente perpenderet an melius non esset bullam tanquam subreptitiam supprimere, quam eam reddere publicam. Pontifex vero, brevi

diei 13 maii anni 1569, bullam confirmavit atque silentium tum Baio, tum defensoribus ejus imperavit. Baius, exhortante *Morillon*, vicario generali cardinalis *de Granvelle*, archiepiscopi Mechliniensis, brevi et condemnationi propositionum suarum subscrispsit.

In concilio provinciali celebrato Mechlinii, anno 1570, statutum est quod bulla Pii V solemniter publicaretur Lovanii, propter animorum dissensiones adhuc existentes.

Mortuo Pio V, rumor disseminatus est Gregorium XIII, ejus successorem, bullam revocaturum esse : quamobrem Pontifex novam edidit bullam, die 29 januarii 1579, qua primam confirmavit, et P. Toletum, insignem theologum e societate Jesu, misit Lovanium cum mandato bullam promulgandi. Baius, a Toleto, perfecta bulla, interrogatus an eidem acquiesceret, respondit se bullam reverenter suscipere et omnes propositiones in illa damnatas, secundum ipsius bullæ intentionem, damnare; huic retractationi errorum suorum propria manu subscrispsit. Vixit adhuc novem annis, et mortuus est anno 1589 in communione catholica : at ipsius errores plures invenerunt defensores, in primis Jansenium Ypensem, de quo infra dicemus. Urbanus VIII celebrem edidit bullam *In eminenti*, die 6 martii an. 1641, qua bullas decessorum suorum renovans, confirmavit.

Doctrina Baii.

Præcipui Baii errores continentur in propositionibus a summis Pontificibus damnatis, numero novem et septuaginta, juxta bullam Gregorii XIII, fere omnes ex hoc profuentes principio a Lutheranis mutuato, scilicet, hominem, necessario determinari amore Dei propter se dilecti aut vitiosa cupiditate : ad tria revocari possunt capita, prout spectant ad naturam innocentem, naturam lapsam aut naturam reparatam.

1º *Circa naturam innocentem*, docebat 1º visionem Dei intuitivam ita naturæ intellectuali essentiali esse, ut Deus angelum et hominem ob alium finem creare non

potuisset; 2º exaltationem humanæ naturæ in consortium divinæ esse naturalem, ac proinde primæ conditionis integritati fuisse debitam; 3º primum hominem creari non potuisse sine justitia originali; 4º merita angeli et primi hominis in statu innocentia gratiam recte vocari non potuisse; 5º immortalitatem et felicitatem bonis angelis et primo homini in statu illo perseverantibus promissam, similiter non futuram fuisse gratiam, sed mercedem.

2º *Circa naturam lapsam*, docebat 1º hominem per peccatum orbatum esse omnibus gratiis quæ ipsi erant naturales, et cuiuslibet boni factum incapacem; 2º cum Pelagio sentire, qui bonum aliquod naturale ex solis viribus humanis produci posse agnoscit; 3º nulli tentationi hominem resistere posse sine gratia; 4º peccatum originale situm esse in concupiscentia cunctis hominibus communi, quæ in baptizatis peccantibus non minus mala est quam cæteri pravi habitus; 5º hominem in peccato constitutum semper obsequi concupiscentiæ, etiam bonum faciendo, et mortaliter peccare : unde inferrebat omnia infidelium opera ipsamque infidelitatem negativam, in iis quibus Christus non fuit prædicatus, esse peccata; 6º motus concupiscentiæ indeliberatos in ipsis justis tot esse transgressiones præcepti *Non concupiscere*, quas tamen Deus ipsis ex misericordia non imputat; hinc dari præcepta Dei impossibilia : S. Aug. contrarium non dixisse, sed Pelagium; 7º solam violentiam, non vero simplicem necessitatem, libertati naturali hominis repugnare : itaque, *quod voluntarie fit, etiamsi necessario fiat, libere tamen fit* (Prop. 39).

3º *Circa naturam reparatam*, docebat: 1º omne opus bonum, quod in solis justis invenitur, ex natura sua, independenter ab ordinatione Dei et meritis Christi, vitam æternam mereri, quia ex charitate perfecta procedit; 2º justitiam qua homo justificatur formaliter consistere in obedientia mandatis, non autem in gratia aliqua infusa; 3º veram justificationem cum remissione peccatorum non semper conjungi, ac consequenter hominem in

peccato mortali existentem habere posse charitatem perfectam et justitiam; 4º duo distinguenda esse in peccato, actum et poenae reatum: actum seu concupiscentiam per charitatem perfectam deleri, non vero poenae reatum, qui per sacramenta Baptismi aut Pœnitentiæ remittitur.

Hinc patet Baium, modo Pelagianum, modo Prædestinationatum fuisse, et saepe sibi contradixisse.

Plures alios docuit errores, ad præsentem Tractatum minus attinentes, quos igitur hic referendos non duximus.

De bullis in causa Baii editis.

Tres latæ sunt bullæ, ut jam diximus, contra Baii errores, scilicet a Pio V, a Gregorio XIII et ab Urbano VIII. Secunda primam confirmat et publicari mandat; tertia, quæ incipit *In eminenti*, duas priores renovat, confirmat et ad universam dirigit Ecclesiam. Illius robur elidere conati sunt Baii fautores, ejus authenticitatem, auctoritatem, sensum et extensionem lacescentes, sed frustra.

Nam 1º evidenter *authentica est*; ipse enim Urbanus VIII eam declaravit authenticam in brevi ad archiepiscopum Mechlinensem, anno 1643; et revera sub nomine hujus Pontificis reperitur in Bullario Romano; insuper Alexander VIII sequentem damnavit propositionem: *Bulla Urbani VIII est subreptitia*.

2º *Est judicium dogmaticum irreformabile*, juxta id quod in Tractatu de vera Ecclesia probavimus; continet enim aliquid fide credendum, a Romano pontifice universæ Ecclesiæ propositum, ad omnes dirigitur episcopos; solemniter fuit acceptata et in Belgio ubi nata erat controversia, et in pluribus aliis ecclesiis, et adversarii nullam invocant Ecclesiam quæ reclamaverit. Ergo.

3º *Sensum ejus frustra adulterarunt*, dicentes comma, in hac phrasí, quas quidem sententias stricto coram nobis examine ponderatas, quanquam nonnullæ aliquo pacto sustineri possent: *in rigore et proprio verborum sensu ab assertoribus intento hæreticas, erroneas, suspectas, temerarias, scandalosas, et in piis aures offensionem immitten-*

tes, præsentium auctoritate damnamus, etc., post verbum *intento* collocandum esse, siquidem examine jussu Urbani VIII in autographis facto, post verbum *possent* ut supra, exaratum in tribus bullis repertum est et sic in Bullario semper imprimitur. Aliunde quomodo damnari potuissent propositiones quæ in rigore ac proprio verborum sensu ab assertoribus intento defendi potuissent? Ergo.

4º Quoad *extensionem*, certum est omnes propositiones in Bullario contentas sensu obvio et naturali fuisse damnatas in globo, omnesque saltem unam ex notis numero sex supra assignatis mereri. Suarez sex et septuaginta tantum recenset propositiones; Lovanienses novem et septuaginta; quidam: alii octoginta: diversitas in computatione inde venit quod in Bulla Pii V et Urbani VIII omnes propositiones, aliae simplices et aliae complexæ, uno tenore exprimantur. Verum in tribus bullis sunt eadem de verbo ad verbum, et septuaginta novem numerantur a Gregorio XIII in Bullario.

ARTICULUS QUINTUS.

DE JANSENIO.

Exponemus 1º historiam compendiosam Jansenii et causæ ejus; 2º summam ipsius doctrinæ.

Historia compendiosa Jansenii et causæ ejus.

Cornelius Jansen, qui postea dictus est Jansenius, anno 1585 ex communi genere ortus in Batavia, studiuit litteris Lovaniis in collegio Patrum e societate Jesu; deinde in Facultate theologica ejusdem oppidi magistrum habuit Jacobum Janson, doctrinæ Baii defensorem acerrimum. Cursu theologiæ feliciter expleto, venit Parisios cum condiscipulo et amico Joanne du Verger de Haurane, ex illustri familia Baionensi, quo protegente, munus præ-